

DET DANSKE KLASSESAMFUND 22. juli 2021

50 lokalområder er meget socialt blandede

ANALYSE

Udarbejdet af
Sune Caspersen
Chefanalytiker

Der findes stadig områder af landet med en høj grad af sammenblanding på tværs af sociale skel. Vest for København, i dele af det øvrige Sjælland, i et bælte over Fyn og i Østjylland finder vi størstedelen af de mest socialt blandede sogne, hvor høj og lav kan mødes side om side. De blandede områder er ikke forsvundet, men de ligger mindre spredt end tidligere, hvilket afspejler tendensen til stigende geografisk opdeling på tværs af sociale skel.

Kontakt

Direktør

Lars Andersen

📞 40 25 18 34

✉️ la@ae.dk

Kommunikationschef

Jesper Kirkbak

📞 50 73 71 34

✉️ jk@ae.dk

Hovedkonklusioner

- En række områder af landet er kendetegnet ved at have en social sammensætning, hvor de sociale klasser er repræsenteret med omtrent samme andel som på landsplan.
- 50 ud af 2066 sogne er meget socialt blandet, da indbyggerne i meget høj grad spejler lagene i de sociale klassers andele af befolkningen. Derudover er 126 sogne godt blandede, og yderligere 417 er lidt blandede. I alt er 29 pct. af sognene blandede i et vist omfang.
- De socialt blandede områder er i højere grad koncentreret i nogle egne af landet end andre. Vest for København, i et bælte over Fyn og i Østjylland er der særligt mange socialt blandede områder.
- Den geografiske placering af de socialt blandede områder har dog ændret sig over tid til i dag at ligge mindre spredt end tidligere. Det afspejler tendensen til stigende geografisk opdeling på tværs af sociale skel.

Vi arbejder med en inddeling af befolkningen i den arbejdsdygtige alder fra 18-59 år i fem sociale klasser. En overklasse bestående af topledere, selvstændige mv. med en indkomst før skat på over 1,2 mio. kr. En højere middelklasse bestående af akademikere, altså personer med en lang videregående uddannelse, samt højtlønnede ledere, specialister og selvstændige med en indkomst før skat på mellem 805.000 kr. og 1,2 mio. kr. Til sammen udgør overklassen og den højere middelklasse det, vi kalder "eliten".

Middelklassen består af personer med en kort eller mellemlang videregående uddannelse som folkeskolelærere og sygeplejerske samt øvrige selvstændigt erhvervsdrivende, mens arbejderklassen består af faglærte og ufaglærte lønmodtagere. Falder man uden for de fire nævnte klasser ved ikke at være i beskæftigelse størstedelen af året og dermed befinde sig uden for arbejdsmarkedet, tilhører man gruppen langvarigt uden for arbejdsmarkedet. Studerende falder uden for klasseinddelingen og indgår derfor ikke i opgørelsen. Klasseinddelingen er yderligere beskrevet i boksen herunder.

De fem sociale klasser

Overklasse

- Selvstændige, der tjener over tre gange så meget som den typiske indkomst (i 2019 er det 1,2 millioner kroner).
- Topledere, der tjener over tre gange så meget som den typiske indkomst.
- Personer med videregående uddannelse, der tjener over tre gange så meget som den typiske indkomst.

Eksempler: direktør/topleder, overlæge, finansanalytiker, advokat, kommunaldirektør, it-konsulent

Højere middelklasse

- Selvstændige, der tjener mellem to og tre gange så meget som den typiske indkomst (i 2019 mellem 800.000 kroner og 1,2 millioner kroner).
- Topledere, der tjener mellem to og tre gange så meget som den typiske indkomst.
- Personer med videregående uddannelse, der tjener mellem to og tre gange så meget som den typiske indkomst.
- Personer med akademisk uddannelse, der ikke indgår i overklassen, uanset indkomst.
- Eksempler: ingeniør, gymnasielærer, softwareudvikler, læge, jurist, specialist/vidensarbejder

Middelklasse

800.000 kroner).

- Topledere, der tjener under det dobbelte af den typiske indkomst.
- Personer med kort eller mellemlang videregående uddannelse, der tjener under det dobbelte af den typiske indkomst.

Eksempler: murermester, folkeskolelærer, sygeplejerske, pædagog

Arbejderklasse

- Personer med erhvervsfaglig uddannelse, der ikke indgår i en af de øvrige klasser.
- Ufaglærte, der ikke indgår i en af de øvrige klasser.

Eksempler: industritekniker, tømrer, lastbilchauffør, sosu-assistent

Langvarigt uden for arbejdsmarkedet

- Personer der er uden for arbejdsmarkedet mere end 4/5 af året.

Eksempler: førtidspensionist, kontanthjælpsmodtager

**Studerende indgår ikke i klasseopdelingen. Kun personer i aldersgruppen 18-59 år er med i klasseopdelingen. Når klassen opgøres på familieniveau tages der udgangspunkt i den "højeste" klasse blandt de voksne i familien.*

I denne analyse har vi undersøgt, hvor mange sogne, der har en blandet klassesammensætning. Klassen opgøres på familieniveau, hvilket betyder, at der tages udgangspunkt i den "højeste" klasse inden for familien, hvis der er to voksne, der i kraft af forskellig arbejdsmarkedstilknytning, uddannelse eller indkomst tilhører forskellige klasser.

TABEL 1

Andel i klasserne på familieniveau

Tabellen viser, hvor stor en andel af familierne de enkelte sociale klasser udgør på landsplan (landsgennemsnit).

Overklassen	Den højere middelklasse	Middelklassen	Arbejderklassen	Uden for arbejdsmarkedet
3,4%	19,6%	30,9%	33,5%	12,6%

Tabel: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Et sogn kategoriseres som blandet, hvis andelen af hver klasse i sognet ikke afviger med mere end 50 pct. fra landsgennemsnittet. Falder blot én af klasserne uden for dette interval, kategoriseres sognet ikke længere som blandet. I nogle sogne afviger ingen af klasserne med mere end 20 pct. fra landsgennemsnittet. Dem kalder vi "meget socialt blandet", mens sogne uden afvigelser på mere end 33 pct. kategoriseres som "godt blandet".

Metoden er beskrevet yderligere i boksen nederst i analysen.

De sociale klasser er stærkt repræsenteret i 50 sogne

Figuren nedenfor viser, hvor i landet vi finder de socialt blandede sogne. De mest socialt blandede områder er farvet røde og tæller i alt 50 sogne på tværs af landet.

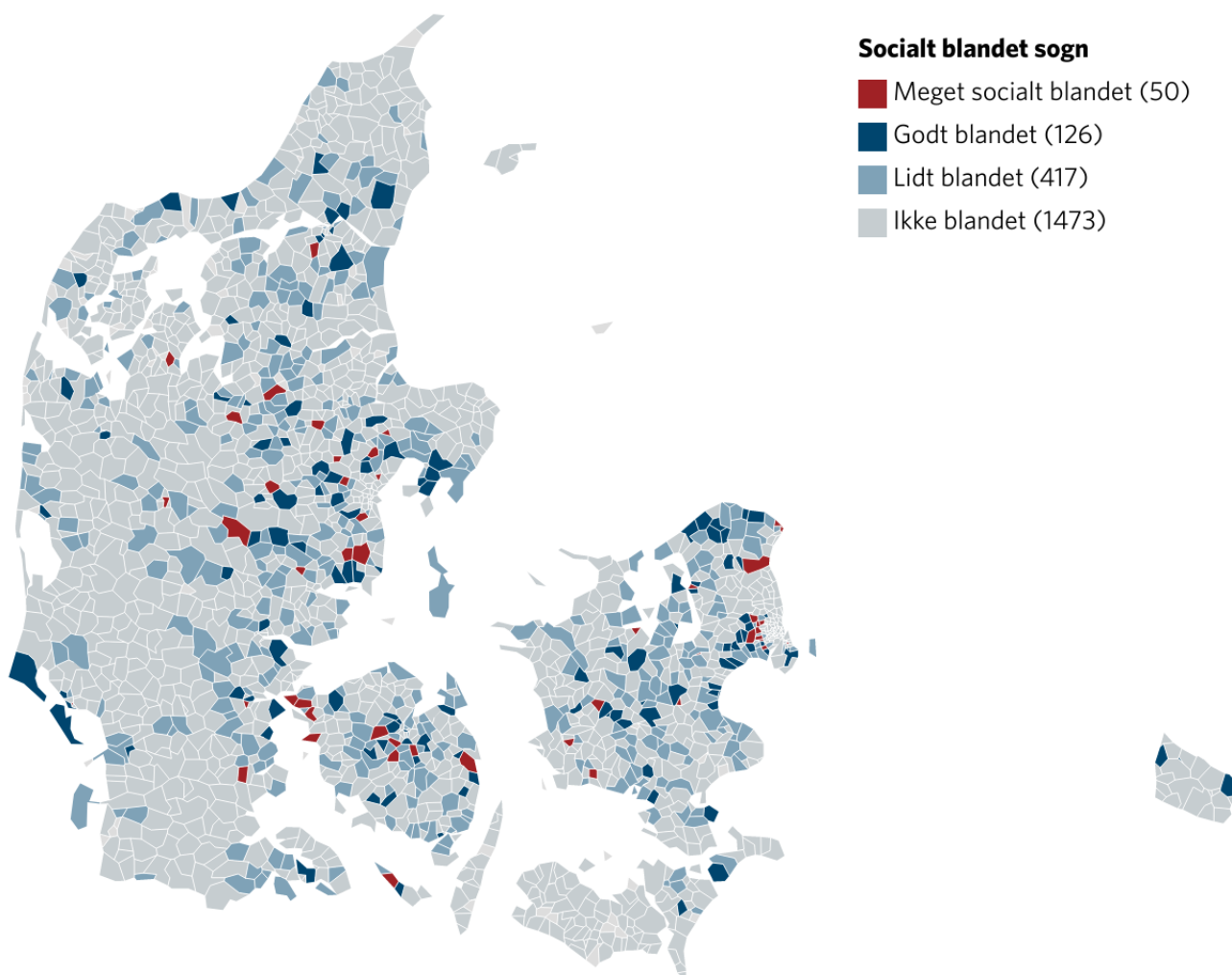
En række områder af landet er kendetegnet ved en høj koncentration af socialt blandede områder. Vest for København går et bælte af socialt blandede områder, som strækker sig ud på den københavnske vestegn. På det øvrige Sjælland findes spredte lommer med socialt blandede områder. På Fyn finder vi de mest socialt blandede områder i en linje fra Nyborg i øst over Odense til Middelfart i vest. I Jylland finder vi størstedelen af de mest socialt blandede områder i Østjylland, bl.a. i Odder og Silkeborg og omkring Aarhus. Derudover finder vi enkelte meget socialt blandede områder i provinsbyer som Esbjerg, Herning, Viborg og Randers. Det nordligste område med høj social sammenblanding ligger lige syd for Aalborg.

For eksempel er Svenstrup Sogn i Aalborg Kommune meget blandet. Her udgør eliten 24,0 pct. af indbyggerne, mens middelklassen udgør 36,3 pct., arbejderklassen 29,4 pct. og klassen uden for arbejdsmarkedet 10,3 pct.

FIGUR 1

Socialt blandede sogne i 2019

Kortet viser, hvor der er socialt blandede sogne. I de røde sogne afviger ingen af klasserne med mere end 20 pct. fra landsgennemsnittet.

Anm.: Et sogn er blandet, når ingen af de sociale klassers andel i sognet afviger fra andelen på landsplan med mere end ± 50 pct. Meget socialt blandede sogne har ingen afvigelser på mere end ± 20 pct. og godt blandede sogne har ingen afvigelser på mere end ± 33 pct. Overklasse og højere middelklasse er slået sammen til eliten. Studerende og personer på 60 år og derover indgår ikke i klasseopdelingen. Sogne med under 100 indbyggere i klasserne er udeladt og fremgår med grå farve.

Kort: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Klassernes fordeling i hvert sogn fremgår af tabellen nedenfor. Hvert sogn er farvelagt på samme måde som på det foregående sognekort. Tabellen viser bl.a., hvor stor en andel eliten udgør af sognets indbyggere, der tilhører de sociale klasser. Eliten består, som nævnt, af overklassen og den højere middelklasse og udgør i dag ca. 23 pct. af befolkningen i de sociale klasser, når det opgøres på familieniveau.

TABEL 2

Socialt blandede sogne

Tabellen viser klassernes fordeling i hvert sogn.

Søg

Side 1 af 207

Sogn ▲	Blandet	Elite	Middelklasse	Arbejderklasse	Uden for arbejdsmarkedet
Abild Sogn <i>Tønder Kommune</i>	Ikke blandet	5,3%	33,3%	52,0%	9,3%
Abildgård Sogn <i>Frederikshavn Kommune</i>	Ikke blandet	4,9%	30,3%	47,6%	17,1%
Adsbøl Sogn <i>Sønderborg Kommune</i>	Ikke blandet	11,4%	38,6%	45,5%	4,5%
Adslev Sogn <i>Skanderborg Kommune</i>	Ikke blandet	25,7%	37,1%	34,3%	2,9%
Advents Sogn <i>København Kommune</i>	Ikke blandet	42,1%	24,1%	22,6%	11,2%
Agedrup Sogn <i>Odense Kommune</i>	Lidt blandet	12,4%	36,8%	43,8%	7,0%
Agerbæk Sogn <i>Varde Kommune</i>	Ikke blandet	5,9%	34,3%	53,9%	5,9%
Agerskov Sogn <i>Tønder Kommune</i>	Ikke blandet	9,4%	31,2%	47,1%	12,3%
Agersted Sogn <i>Brønderslev Kommune</i>	Ikke blandet	6,8%	28,8%	52,5%	11,9%
Agger Sogn <i>Thisted Kommune</i>	Ikke blandet	5,3%	31,6%	42,1%	21,1%

Tabel: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

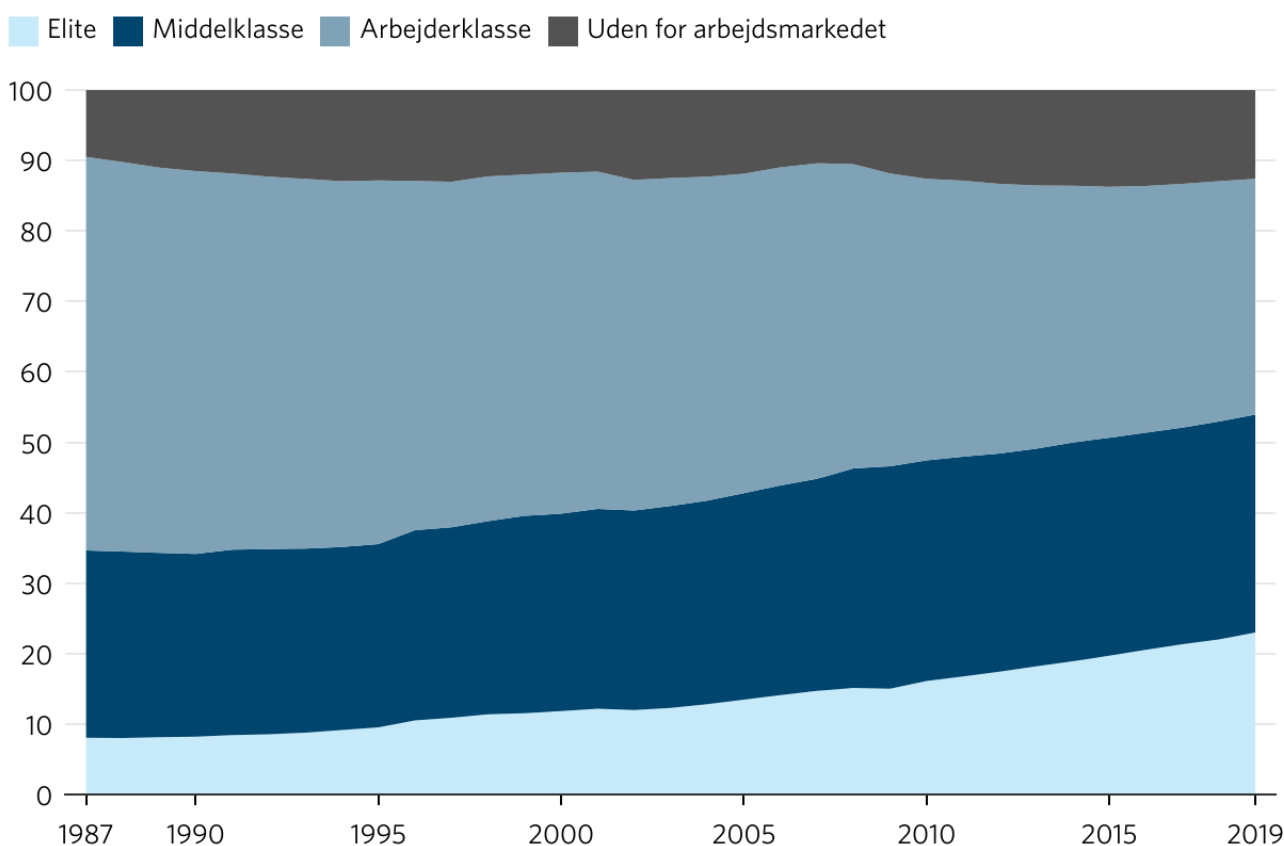
Eliten er vokset meget siden 1987

I dag udgør eliten som nævnt ca. 23 pct. af befolkningen i de sociale klasser, når klassen opgøres på familieniveau. Sådan har det ikke altid været, da elitens andel af befolkningen har været støt stigende siden 1987. I 2010 udgjorde eliten således 16 pct., i år 2000 udgjorde den 12 pct., og tilbage i 1987 udgjorde den blot 8 pct. Det fremgår af figuren nedenfor, der viser udviklingen i klassernes andel af befolkningen opgjort på familieniveau.

FIGUR 2

Udviklingen i de sociale klasser

Figuren viser udviklingen i klassernes andel af befolkningen opgjort på familieniveau.

Anm.: Klassen er opgjort på familieniveau.

Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Middelklassen er vokset fra at udgøre knap 27 pct. til en andel på ca. 31 pct. i dag. Arbejderklassen er derimod blevet væsentligt mindre fra ca. 56 pct. i 1987 til ca. 33 pct. i dag.

Gruppen af familier langvarigt uden for arbejdsmarkedet har set en skiftende udvikling over tid i takt med konjunkturernes påvirkning. I opgangstider har andelen således været faldende, mens omslag i økonomien og krisetider har betydet en stigende andel. I 1987 var det knap 10 pct., der var langvarigt uden for arbejdsmarkedet, når klassen opgøres på familieniveau. I 2019 er det knap 13 pct., der falder i denne gruppe.

Socialt blandede områder lå mere spredt i 1987

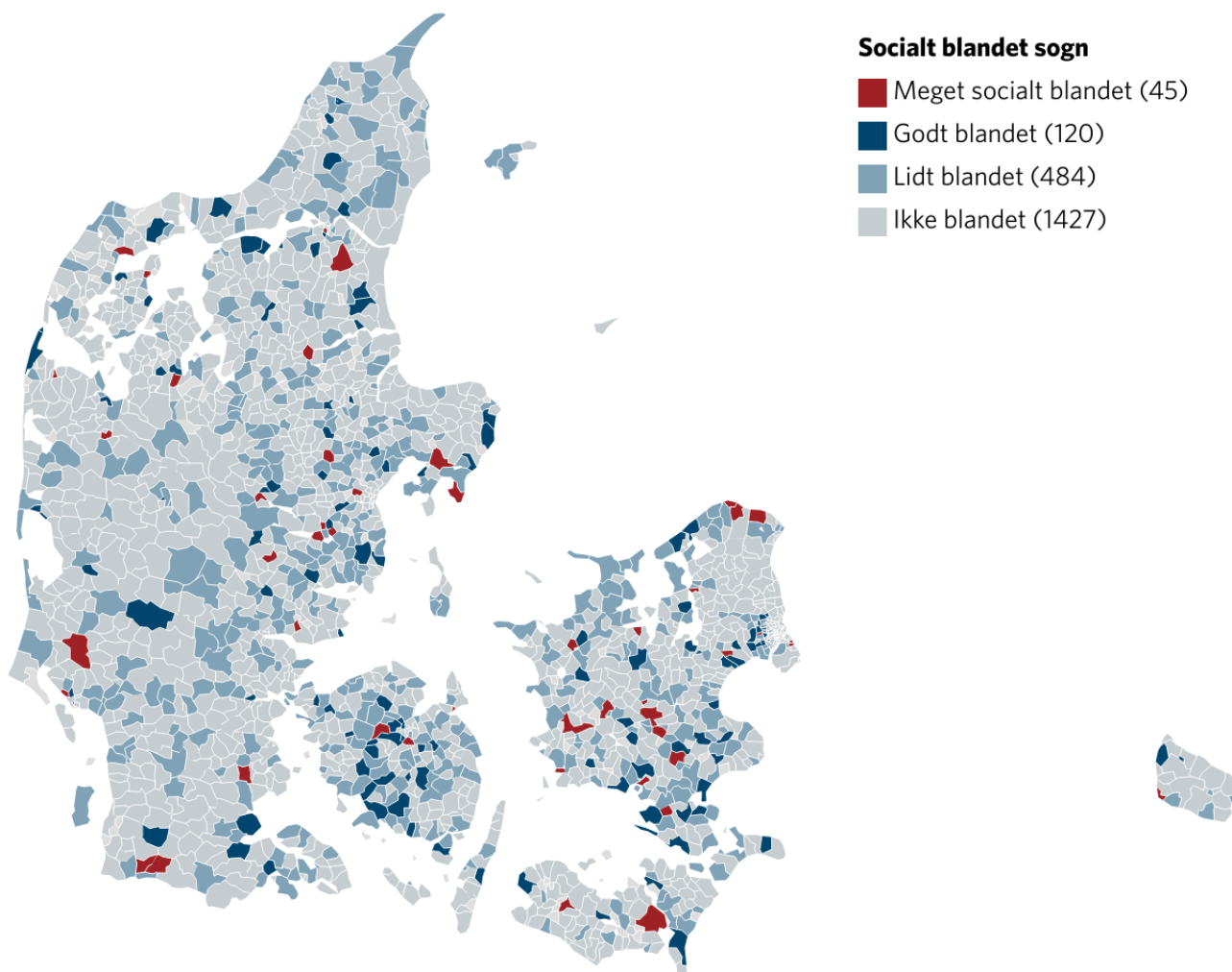
Antallet af socialt blandede sogne er faldet en smule fra 1987 til 2019, men udviklingen har ikke været entydig. Antallet af meget socialt blandede områder er steget fra 45 til 50, mens antallet af godt blandede områder er steget fra 120 til 126. De resterende blandede områder er dog faldet fra 484 til 417. Andelen af socialt blandede sogne er gået fra ca. 31 pct. til knap 29 pct. af sognene med mindst 100 indbyggere, der indgår i klasseopdelingen.

Sognekortet nedenfor viser, hvor de socialt blandede områder lå i 1987. Kortet viser, at de socialt blandede områder lå mere spredt udover landet for tre årtier siden sammenlignet med i dag. Udviklingen er gået mod, at de mest socialt blandede områder i lidt højere grad er koncentreret omkring de større byer.

FIGUR 3

Socialt blandede sogne i 1987

Kortet viser, hvor der er socialt blandede sogne. I de røde sogne afviger ingen af klasserne med mere end 20 pct. fra landsgennemsnittet.

Anm.: Et sogn er blandet, når ingen af de sociale klassers andel i sognet afviger fra andelen på landsplan med mere end ± 50 pct. Meget socialt blandede sogne har ingen afvigelser på mere end ± 20 pct. og godt blandede sogne har ingen afvigelser på mere end ± 33 pct. Overklasse og højere middelklasse er slået sammen til eliten. Studerende og personer på 60 år og derover indgår ikke i klasseopdelingen. Sogne med under 100 indbyggere i klasserne er udeladt og fremgår med grå farve.

Kort: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Fælles forståelse er ikke grundlovssikret

I mange egne af landet er der socialt blandede områder, hvor man kan mødes på tværs af sociale skel som indkomst, uddannelse og arbejdsmarkedstilknytning. Men for mange områder – flertallet målt på antal sogne såvel som indbyggertal - bærer ikke dette kendetegn. Lad os inspirere af de blandede områder, så classeskellene i højere grad bliver nedbrudt frem for, at sprækkerne mellem os vokser sig større. Den fælles forståelse på tværs af socioøkonomiske kår er ikke grundlovssikret, men kræver en indsats, hvis den også i fremtiden skal bestå.

Metode: Sådan har vi gjort

Vi har i denne analyse undersøgt fordelingen af de sociale klasser i landets sogne. Klasseinddelingen er foretaget på baggrund af data for 2019 og bopælsogn er opgjort pr. 1. januar 2020.

De sociale klasser er opgjort på familieniveau, således at hele familien indgår i opgørelsen med afsæt i den "højeste" klasse blandt de voksne i familien. Bor en person fra arbejderklassen med en fra middelklassen, tæller de begge som middelklasse. Familier med voksne studerende indgår ikke i opgørelsen.

Overklassen og den højere middelklasse er slået sammen til "eliten", da relativt få personer indgår i overklassen (ca. 1,7 pct. af de 18-59-årige opgjort på personniveau og ca. 3,4 pct. af befolkningen, der indgår i de sociale klasser, opgjort på familieniveau).

Eliten udgør ca. 23 pct. af befolkningen i klasserne på landsplan, middelklassen udgør ca. 31 pct., arbejderklassen udgør ca. 33 pct. og familier langvarigt uden for arbejdsmarkedet udgør ca. 13 pct.

Klassernes andel i hvert sogn er sammenholdt med fordelingen i klasserne på landsplan. For hver klasse er det undersøgt om andelen falder inden for et interval på ± 20 pct. af andelen på landsplan. Hvis alle klasserne falder inden for dette interval, kategoriseres sognet som "Meget socialt blandet".

Falder alle klassernes andele i stedet inden for et interval på ± 33 pct., kategoriseres sognet som "Godt blandet".

Falder alle klassernes andele inden for et interval på ± 50 pct., kategoriseres sognet som "Lidt blandet".

Afviger blot én af klasserne fra et interval på ± 50 pct., kategoriseres sognet som "Ikke blandet".

Som eksempel udgør eliten ca. 23 pct. Hvis andelen i den højere middelklasse i et sogn er mindre end $11\frac{1}{2}$ pct. ($23 \times 0,5$) eller større end $34\frac{1}{2}$ pct. ($23 \times 1,5$), er afvigelsen for stor til, at sognet kan kategoriseres som blandet.